

Op zoek naar pure kunst, pure expressie en puur spel

Impressie van de Art Brut Biënnale en parallellen met expressie en spel in vaktherapie

Door: Lenette Raaijmakers

Wel 800 schilderijen had hij in zijn huis staan. Niemand die ze ooit gezien had, zelfs zijn familie niet. Door te exposeren kwam hij in contact met andere kunstenaars. Hij vond herkenning en erkenning.

Ze kan het zich niet meer herinneren. Tijdens een psychose had ze haar schilderijen kapot gesneden. De stukken zijn opgeraapt, verzameld en bewaard door lieve vrienden en familie. Tijdens haar herstel heeft ze alle resten kunnen gebruiken om nieuwe kunstwerken te creëren, door delen aan elkaar te naaien, verbindingen te maken en nieuwe elementen toe te voegen.

Op de Art Brut-expositie kreeg ze voor het eerst geen vervelende vragen over haar werk, vertelt ze. Geen: Waarom is het zo somber, of zo griezelig? Waarom dit of dat? Nee, hier alleen maar positieve reacties. Mensen komen met een andere blik naar binnen. Er is op voorhand al begrip. "Zo fijn om een keer mee te maken."

Art Brut: een beeld van de wonderlijke binnenwereld, de bijzondere ervaringen en de authentieke expressie van unieke kunstenaars.

Invloed van het werk van psychiatrisch patiënten op de kunstgeschiedenis

In 1922, nu 100 jaar geleden, bracht psychiater en kunsthistoricus Hans Prinzhorn *Bildnerlei der Geisteskranken* uit. Mede daardoor ontdekten kunstenaars het beeldend werk van psychiatrisch patiënten. Zij waren verrast door de enorme intensiteit van dit werk; de authenticiteit, de rauwheid en de rijkdom aan beelden en gedachten. Expressieve kwaliteiten die ze zoveel mogelijk imiteerden in hun eigen oeuvre. Zonder het werk van deze bijzondere kunstenaars, die onder meer Max Ernst, Salvador Dalí en Karel Appel inspireerden, zou de kunstgeschiedenis van de 20e eeuw er heel anders hebben uitgezien.

Op zoek naar kunst die puur, zuiver, verfrissend of rauw is

Jean Dubuffet was een van de kunstenaars die, direct na de Tweede Wereldoorlog, uit onvrede met de bestaande kunstcultuur op zoek ging naar kunst in psychiatrische klinieken en gevangenissen. Hij trof daar beelden aan die totaal anders waren dan alle kunst die hij tot dan toe kende. Unieke werken, soms heftig of somber, soms kleurrijk of als uit een magische andere wereld, maar altijd authentiek. Dat was wat Dubuffet zocht, de authentieke, zuivere uitdrukking van de persoonlijkheid van de kunstenaar, vergelijkbaar met de onbevangen, spontane of wilde tekeningen van kinderen, die ook inspirerend waren voor zijn werk.

Behalve kunstenaar was Jean Dubuffet ook nazaat van een befaamde wijnmakersfamilie en hij vergeleek de kunst van psychiatrisch patiënten met Champagne Brut: puur, zuiver, sprankelend en verfrissend. Hij bedacht de naam Art Brut [letterlijk vertaald: rauwe kunst]. Hij reisde naar Zwitserland waar hij de kunstverzameling van psychiater Prinzhorn bekeek, richtte in 1946 in Parijs de Société de l'Art Brut op samen met André Breton – voorman van de surrealisten – en hij gaf Art Brutkunstenaars de gelegenheid om te exposeren. Waar Prinzhorn vooral keek naar het ziektebeeld van de patiënten (en daarom ieder werk goed vond), selecteerde Dubuffet het werk net als bij 'gewone' kunstenaars op artistieke kwaliteiten en zette daarmee een belangrijke stap in de serieuze waardering van de Art Brut.

Nog steeds verstaan we onder Art Brut een vorm van kunst die nauwelijks verwantschap toont met bestaande kunststijlen. Het is spontane, pure of rauwe kunst die zich moeilijk laat classificeren, gemaakt door kunstenaars die uiting geven aan wat er in hen leeft, zonder bezig te zijn met welke opvatting over kunst dan ook. Makers die geen weet hebben – of willen hebben – van wat gangbaar is in de kunst, die zich niet willen of kunnen conformeren

IN DIT ARTIKEL

- Een inleiding over Art Brut, authentiek werk van kunstenaars met psychische problematiek of een beperking.
- Een impressie van de Art Brut Biënnale.
- Denkbeelden over de parallellen tussen Art Brut en pure expressie en spel in vaktherapie.

” Waar bij de hedendaagse, conceptuele kunsttentoonstellingen vaak veel tekst en uitleg nodig is, spreken de beelden in Art Brut voor zich

aan wat cultureel of intellectueel verwacht wordt. Kunstenaars die puur vanuit intrinsieke drijfveren werken, mensen die niet (kunnen) vragen om aandacht en erkenning voor hun creaties. In wezen is de kunstwereld, in navolging van Dubuffet destijds, nog steeds op zoek naar creativiteit in de meest pure vorm, oorspronkelijk, echt, zonder concessies. Kunst die in staat is om te verleiden, te verbazen, te verwonderen of tot nadenken aan te zetten.

Een kijkje in de wonderlijke binnenwereld en ervaringen van de kunstenaar

Vandaag de dag is het kunsthistorica Elvira van Eijl die op zoek is naar die pure en rauwe kunst. Als curator van de Art Brut Biënnale heeft zij in de afgelopen jaren honderden kunstenaars, veelal met psychische problematiek of een verstandelijke beperking, bezocht en gesproken; bij hen thuis, in een instelling of (zorg)atelier. Zo heeft zij dit jaar weer een hele bijzondere en indrukwekkende collectie kunstwerken én unieke kunstenaars bij elkaar gebracht in de Art Brut Biënnale: een selectie van bijna 1800 kunstwerken van 150 kunstenaars uit acht verschillende landen.

Op de expositie krijgen bezoekers een kijkje in de wonderlijke belevingswereld van deze kunstenaars. De werken zijn hyperpersoonlijk en veelal intens qua thematiek. De variatie in materialen en vormgeving is groot: metershoog of minuscuul klein, grof geschilderd of voorzichtig getekend, bibberig of super strak en gedetailleerd, donker of kleurrijk, heel direct, kinderlijk ongecompliceerd, ingewikkeld en gelaagd, schokkend, fascinerend of grappig. De foto's bij dit artikel geven een kleine indruk van de enorme verscheidenheid aan beelden uit de Art Brut Biënnale 2022. "De Art Brut blijft boeiend en onverwacht," zegt de gepassioneerde van Eijl: "De verrassingen die je tegenkomt! Hierin heb ik telkens weer: WOW, wow! Heel bijzonder dit!"

Ook bij bezoekers van de Biënnale wordt een snaar geraakt. Er is verwondering en verbazing. Sommigen ervaren een diep gevoel van herkenning en verwantschap. Anderen zijn onder de indruk van de vervreemdende blik in een andere werkelijkheid. Waar bij de hedendaagse, conceptuele kunsttentoonstellingen vaak veel tekst en uitleg nodig is, spreken de beelden in Art Brut voor zich. De thematiek is vaak ongefilterd heftig. Het is primaire expressie, niet bedacht, maar spontaan, eigenzinnig, vitaal, kwetsbaar, verwarrend en krachtig.

De kunstwerken geven een indruk van ervaringen en gevoelens van de kunstenaars, over wat hen bezighoudt of is overkomen. Sommige van deze kunstenaars zijn extravert, met een enorm engagement met de wereld(problemen), anderen lijken volledig in zichzelf gekeerd en tekenen bijna meditatief ritmisch herhalende lijnen of figuren. Allen bezig om zich,

"vanuit een soort innerlijk noodzakelijke maakdrift, hoe-dan-ook, te uiten". Typerend voor de Art Brut, volgens de curator.

Een vraag die Van Eijl zichzelf (en mij) stelt is: 'Wat moet je weten of vermelden van het verhaal van de kunstenaars?' Een vraag die afgelopen zomer ook aan de orde was op de Outsider Art conferentie in Helsinki: 'Is de biografie van een kunstenaar belangrijk of staat het werk zelf voorop?'

"Een stoornis an sich is geen ticket voor deelname aan de expositie," verklaart ze. "Het gaat ook om de esthetische en visuele kant." De curator kijkt naar de capaciteiten en talenten van de makers en selecteert kunstwerken op kwaliteit en uitzonderlijkheid. Ze wil altijd meerdere werken van een kunstenaar laten zien, omdat deze kunst vaak zo buitengewoon en referentieloos en zo moeilijker te plaatsen is als je het voor het eerst ziet. Door meerdere werken van een kunstenaar te zien, kun je meer van de signatuur en thematiek ontdekken.

Vooraf de manier waarop de kunstenaars zichzelf blijven inspireren om door te gaan in het creatieve proces vindt Van Eijl bewonderingswaardig en hoopvol. Er zitten veel getalenteerde mensen bij. Zij zoeken naar nieuwe oplossingen, spelen met beelden, maken nieuw en ander werk en komen artistiek verder. Bovendien geven hun experimenteren en uitingen de toeschouwer een nieuwe kijk op de realiteit. "En dat is kenmerkend voor kunst".

Op zoek naar de pure expressie in vaktherapie

Na mijn bezoek aan de Art Brut Biennale, terug in de praktijk, besef ik weer eens hoe bijzonder het is om getuige te zijn van de totstandkoming van zo'n puur expressieproces in therapie. Een innerlijke belevingswereld die zichtbaar wordt: de ontdekkingen van kinderen of volwassenen, met de handen in de modder, de klei of de verf. Hun uitingen in de tekeningen en bouwwerken, in bewegingen, geluiden en in het contact, in verhalen of spelbeelden met figuren in het zand. Ook na tientallen jaren ervaring zie ik uitingen die verrassend, indrukwekkend en uniek zijn, en heb ik van die 'wow'-momenten. Het zijn die intense (spel)beelden die spontaan ontstaan, die niet zijn bedacht of na-

DE ART BRUT BIËNNALE

Speciaal voor kunstenaars die niet bezig zijn met wat de buitenwereld of kunstwereld van hen verwacht, die werk maken wat buiten de mainstream valt, en die moeite hebben hun werk onder de aandacht te brengen, biedt de Art Brut Biennale een platform. Volgens de organisatie verdienen deze mensen erkenning en zijn hun kunstwerken waardevol om gezien te worden. Een internationale expositie als de Art Brut Biennale maakt het voor deze uitzonderlijke kunstenaars makkelijker om direct of indirect contact te leggen met andere kunstenaars en geïnteresseerden. Dit helpt om toegang te krijgen tot musea en particuliere kunstcollecties.

Het beeldmateriaal bij dit artikel is afkomstig van de website van de Art Brut Biennale: www.artbrutbiennale.nl, een website vol beeldmateriaal van exposerende kunstenaars.

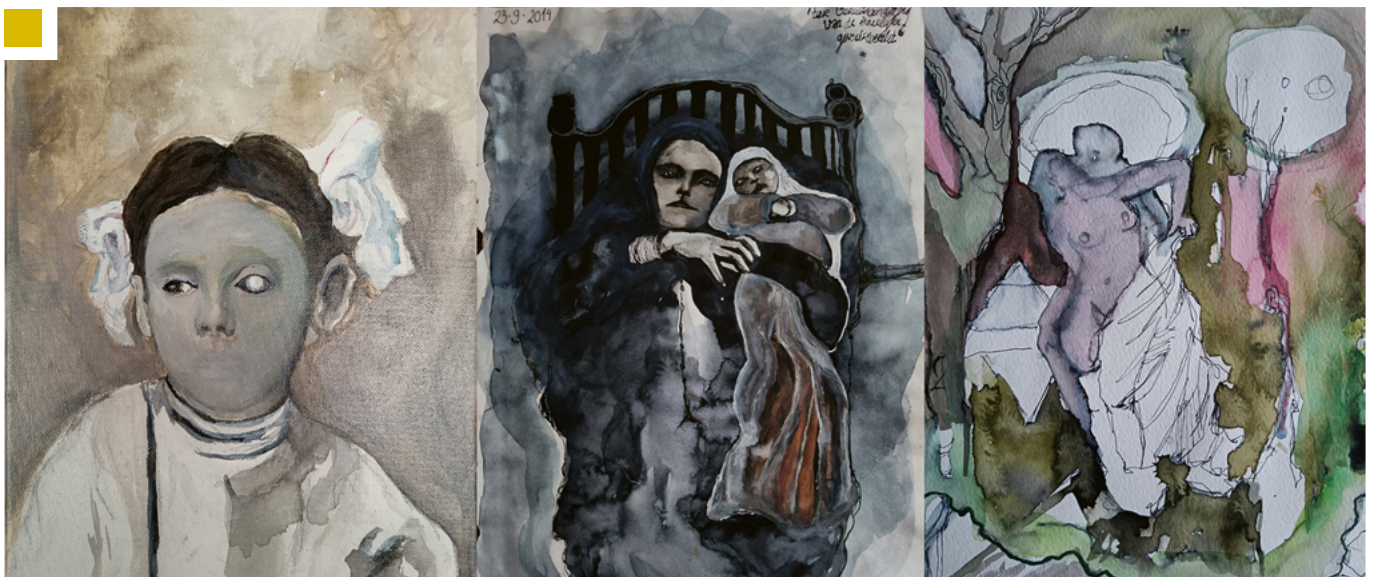
Afbeeldingen op pagina 20: **Jean de Hombreux**, Collection Oeil-Art France.

Afbeeldingen op pagina 22: **Coco Sanne Hassink**, 1. *The neglected one*. 2. *And with the tears rolling down her cheeks, she's pretend she was asleep*. 3. *Stuck between the ghosts of the past and the kissing in the here and now*.

Voor meer informatie over de Art Brut Biennale zie: www.artbrutbiennale.nl, een website vol beeldmateriaal van exposerende kunstenaars.

gedaan, maar rechtstreeks van binnenuit lijken te komen. Beelden waarin gewaarwordingen en behoeftes voelbaar en hanteerbaar worden. Waarin emoties, zoals angst en verdriet, maar ook krachten en verlangens getoond en begrepen kunnen worden, ook zonder woorden.

Nog onder de indruk van de verbeeldingskracht van de Art Brut-kunstenaars en van herkenbaarheid in de processen die zich afspelen in de speltherapiepraktijk, ga ik op zoek naar de parallellen. Op zoek naar die pure expressie en de betekenis daarvan in vaktherapie.

Intrinsieke motivatie, in het 'nu' en begrijpen zonder woorden

Een eerste herkenbaar element in de totstandkoming van een authentiek expressieproces – zoals dat van de Art Brut-kunstenaar – is de intrinsieke motivatie. Ook het pure spel ontstaat intrinsiek gemotiveerd. Het gaat om ongedwongen doen, ervaren en uitproberen. Opgaan in de bezigheid zelf, zolang het boeit of zolang je daarvoor de kans krijgt, een flow. Niet primair gericht op een prestatie, eindproduct of externe verwachtingen.

” Het is spontane, pure of rauwe kunst die zich moeilijk laat classificeren

Net als bij Art Brut-kunstenaars staat in speltherapie het doen en ervaren in het nu centraal. Spelthematiek kan gaan over zowel het verleden als over de toekomst, maar speelt zich af in het moment, het present moment. In het handelen en voelen aan zich gebeurt het: dat maakt onderzoeken en experimenteren mogelijk en zet een proces in gang, concreet, zichtbaar en tastbaar. Thematiek en patronen worden helder.

Via beelden, geluiden, bewegingen en spel is communicatie en wederzijds begrip zonder woorden mogelijk (analoog, intersubjectief). Woorden kunnen zeker helpend zijn, maar schieten vaak te kort. Ze kunnen de 'echtheid' en pure ervaring niet vatten of vervangen. Net als in de Art Brut gaat het in het spel niet zozeer om een objectieve realiteit maar om een subjectieve beleefde werkelijkheid. Er is bovendien zelden sprake van een eenduidige betekenis bij een spelbeeld. Elk spelbeeld – en wellicht ook elk kunstwerk – heeft een zekere gelaagdheid in betekenissen, cognitief, affectief en relationeel. Te snel vragen stellen over het spel of te lineair interpreteren werkt remmend op de voortgang van de spelexpressie en stopt de ontplooiing van de verbeeldingskracht. Juist binnen het spel is expressie, exploratie en communicatie mogelijk.

De vrije veilige ruimte

Een voorwaarde om voluit tot spel en creativiteit te kunnen komen, is een combinatie van vrijheid en veiligheid: the free and protected space. Een speelruimte tussen fantasie en realiteit. Het gebied tussen aan de ene kant de werkelijke wereld (die praktisch, normatief, vormvast is); en aan de andere kant de complete fantasie of droomwereld (die grenzeloos, driftmatig, euforisch, chaotisch, vormloos of overspoelend kan zijn). In die intermediaire zone zijn andere dingen mogelijk dan in de realiteit. In de speelwereld kan de speler zelf het verloop bepalen zodat het draaglijk is, afstand nemen of nabijheid zoeken, twijfelen, veilig experimenteren en nieuwe dingen ontdekken. Ook herhaling

van een handeling (zoals in het spel: 'Nog een keer!'), kan leiden tot intensivering van het affect en de betrokkenheid. Dit helpt in het ontwikkelen van (emotionele, cognitieve, sociale of fysieke) vaardigheden, het gevoel van zelfcontrole en de vermindering van spanning.

De potentieel therapeutische speelruimte is er echter niet altijd vanzelf. Een therapeut werkt dikwijls intensief en expliciet aan de voorwaarden om pure expressie en authentiek spel mogelijk te maken. Als vaktherapeuten kunnen we, vanuit een open, oprechte en empathische basis, co-regulatie bieden en daarmee helpen de balans tussen vrijheid en veiligheid te bewaken wanneer de uiting

OUTSIDER ART

Kunst gemaakt door mensen met psychische problematiek of een verstandelijke beperking wordt ook wel Outsider Art genoemd. Een term die de Engelse kunsthistoricus Roger Cardinal in de jaren '70 introduceerde, omdat het voor de Engelsen moeilijk was om 'Art Brut' uit te kunnen spreken. Cardinal duidde met Outsider Art op een breder gebied van kunst en kunstenaars die buiten de reguliere kunst vielen, waaronder ook folk art, primitieve en naïeve kunst. Art Brut-curator Elvira van Eijl zegt uitdrukkelijk niet voor de benaming Outsider Art te kiezen. Het gaat juist om de integratie van kunstenaars die beschikken over unieke artistieke talenten en kwaliteiten, maar die vaak nog zo buiten de kunstwereld en zelfs buiten de maatschappij staan. In plaats van hen te excluderen, streeft de organisatie van de Biënnale naar inclusiviteit. Volgens de kunsthistorica zijn er bovendien talrijke gerenommeerde kunstenaars met psychische problemen of bijzondere fascinaties. Ook in hun werk – dat wellicht onder Art Brut geschaard kan worden – zijn terugkerende thema's uit hun eigen buitengewone belevingswereld zichtbaar.

Psychiater Lilian Kuiper (Trouw, 6 juli 2022) denkt daar ook zo over. Ze vraagt zich na een bezoek met collega's aan een Outsider Art-tentoonstelling in het Museum van de Geest af of aparte tentoonstellingen nodig zijn en waarom we kunstenaars als Vincent van Gogh, Edward Much of Mark Rothko niet tot de Outsider Art rekenen. Ze noemt Outsider Art als aparte categorie excluderend en stigmatiserend. Zij betoogt dan ook dat het niet meer van deze tijd is om Outsider Art te beschouwen als een aparte groep: de aparte status ervan doet "onvoldoende recht aan de artistieke talenten van de kunstenaars". In Frankrijk gebruikt men overigens voor kunst die niet precies in een categorie of stroming past (of iemand nu wel of niet last heeft van psychische problemen of een beperking) de term 'Art Singulier' [te vertalen als unieke kunst].

dreigt te ontaarden en overspoelend wordt, of juist wanneer er een stagnatie is door te veel vasthoudendheid aan de realiteit.

Tot slot: de kunst in vaktherapie

Kunst kan op allerlei verschillende manieren een rol spelen in vaktherapie. In deze bijdrage heb ik een beeld gegeven van de Art Brut en met name de authentieke expressie die daarin zichtbaar is en die zo herkenbaar en belangrijk is in speltherapie. Van daaruit heb ik de aandacht willen vestigen op het pure spel, als basis voor expressie, verbeeldingskracht en creativiteit, als therapeutisch fundament voor ontwikkeling.

Speltherapie biedt de mogelijkheid om binnen een vertrouwde context, het onbekende te verkennen. Juist omdat – in termen van Art Brut – het echte, zuivere, intense, ongepolijste, ruwe of sprankelende spelen een basis is voor een authentiek creatief proces. En dat biedt een mooie ingang voor de gewenste therapeutische processen van verwerking, acceptatie of verandering.

De kunst voor ons als vaktherapeuten is, om de ruimte te scheppen en de gelegenheid te creëren voor de kinderen en volwassenen die bij ons komen. We kunnen hen de free and protected space bieden die nodig is voor de dynamiek in het therapeutisch proces. Zodat we niet alleen een 'wow'-gevoel krijgen bij de intens heftige uitingen, maar ook een 'wow'-ervaring bij de unieke beelden van ontdekkingen, emotioneel herstel en groei.

OVER DE AUTEUR

Lenette Raaijmakers is vrijgevestigd Register Speltherapeut en IMH-specialist (DAIMH) met een praktijk voor zowel kinderen als volwassenen in Aarlerixtel. Naast haar basisopleiding Mikojel Creatief Edukatief Werk en de post-hbo Speltherapie, heeft ze de Master of Arts Therapies aan de Hogeschool Zuyd (2008) en de opleiding Infant Mental Health in Leuven (2017) afgerond. Binnen de NVVS en de FVB zet ze zich in op het gebied van vakontwikkeling, onder andere in het kennisnetwerk en de schrijfgroep Affectregulerende Vaktherapie en in de (AKWA-GGZ) projectgroep Generieke Module Vaktherapie.

E: lenette@speltherapie.nl

SAMENVATTING

Met de 5e editie in zicht is de Art Brut Biënnale uitgegroeid tot een internationaal bekende kunstmanifestatie, waar kunstenaars met bijzondere fascinaties, psychische problematiek en/of een verstandelijke beperking erkenning, herkenning en waardering voor hun werk vinden.

In deze bijdrage voor het Tijdschrift voor Vaktherapie een korte inleiding over Art Brut; beelden en indrukken van de expositie van 2022 en de ontmoeting met curator kunsthistorica Elvira van Eijl; én naar aanleiding daarvan een korte gedachtegang over de parallellen tussen Art Brut en expressie en spel in vaktherapie.

Bronnen

- 1 Twente (2022, 12 mei) *Radio interview Jannemiek Tukker en Elvira van Eijl over de Art Brut Biënnale 2022*. Geraadpleegd augustus 2022, van <https://www.youtube.com/watch?v=h3zibvqfysw>
- ARD Mediathek (2022, 11 april). *Outsider Art. Prinzhorn in Heidelberg*. Geraadpleegd augustus 2022, van <https://www.ard-mediathek.de/video/doku-und-reportage/outsider-art-prinzhorn-in-heidelberg/swr/Y3JpZDovL3N3ci5kZS9hZXgvczE2NDQzMzE>
- Art Brut Biënnale (z.d.) [Website met informatie over Art Brut, de Biënnale en beelden van deelnemende kunstenaars]. www.artbrutbiennale.nl. Geraadpleegd augustus 2022, van <https://artbrut-biennale.nl>
- Cluckers, G. (2007). De spelkamer als potentieel 'therapeutische ruimte'. In: N. Vliegen & L. van Lier (red.). *Een spel voor twee spelers. Spel en speelsheid in psychoanalytische psychotherapie*. Leuven: Acco.
- Eijl, E. van (2022). Maurits Sterkenburg, an intriguing artist. In: *Epidemiology and Psychiatric Sciences*. Verona Vol. 31. <https://www.proquest.com/docview/2620248038>
- Gaskill, R.L. & Perry, B.D. 'The neurobiological Power of Play: Using the Neurosequential Model of Therapeutics to Guide Play in the Healing Process'. In: C.A. Malchiodi & D.A. Crenshaw (red.) (2014), *Creative Arts and Play Therapy for Attachment Problems*. New York: Guilford Press, p. 178-194.
- Groothoff, E. Jamin, H. & Beer-Hoefnagels, E. de (2017). *Spel in psychotherapie. Theorie, techniek en toepassing*. Assen: Van Gorcum.
- Huizinga, J. (1938). *Homo Ludens. Proeve eener bepaling van het spel-element der cultuur*. Haarlem: Tjeenk Willink & Zoon.
- Kuipers, L. (2022, 6 juli). *Aparte categorie outsider art is stigmatiserend*. Trouw. <https://www.trouw.nl/opinie/aparte-categorie-outsider-art-is-stigmatiserend-b6855292/>
- Prinzhorn, H. (1922). *Bildneri der Geisteskranken. Ein Beitrag zur Psychologie und Psychopathologie der Gestaltung*. Berlin: Verlag Von Julius Springer. Geraadpleegd van Heidelberg historic literature – digitized: <https://doi.org/10.11588/diglit.11460>
- Poel, L. van der & Blokhuis, A. (2008). *Wat je speelt ben je zelf. Over spel en spelbegeleiding*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Pol, P.J. van der (2005). *Kracht en Macht van Spel en Verbeelding. Een studie over spel en verbeelding bij kinderen met en zonder ontwikkelingsproblemen*. Proefschrift Faculteit Sociale Wetenschappen Universiteit Leiden: Optima.
- Schaefer, C.E. (Ed.) (2011). *Foundations of Play Therapy. Second Edition*. Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons.
- Smeijsters, H. (2008). *De kunsten van het leven. Hoe kunst bijdraagt aan een emotioneel gezond leven*. Diemen: Veen Magazines.
- Stern, D.N. (2004). *The Present Moment in Psychotherapy and Everyday life*. New York: Norton.
- Vliegen, N., Tang, E. & Meurs, P. (2017). *Van kwetsuur naar litteken. Hulpverlening aan kinderen met complex trauma*. Kalmthout: Pelckmans Pro.
- Winnicott, D.W. (1971, 2005). *Playing and Reality*. Londen: Routledge

Dit artikel is verschenen in:

Tijdschrift voor vaktherapie

2022/4 Jaargang 18

Theorie, onderzoek, praktijk

Oplage: ca. 4.500 ex.

ISSN 1871-5052

Copyright

© Tijdschrift voor vaktherapie 2022. Onder de volgende voorwaarden bent u vrij om materiaal uit het Tijdschrift voor vaktherapie te delen met (toekomstige) vakgenoten en andere professionals in het kader van kennisdeling:

- Het materiaal is niet bewerkt.
- Er is geen sprake van een commercieel oogmerk.
- Vermelding van:
 - het Tijdschrift voor vaktherapie als bron;
 - de betreffende auteur(s);
 - de titel van het betreffende artikel;
 - de betreffende editie, jaargang en paginanummers.

In alle andere gevallen is voorafgaand toestemming van de redactie nodig.

Missie

Het Tijdschrift voor vaktherapie is bedoeld voor vaktherapeuten en andere professionals die met vaktherapie te maken hebben.

Het Tijdschrift voor vaktherapie publiceert artikelen over theorie, onderzoek en praktijk op het gebied van vaktherapie: beeldende therapie, danstherapie, dramatherapie, muziektherapie, psychomotorische therapie, psychomotorische kindertherapie en speltherapie. Het Tijdschrift dient in de bredere zin de verspreiding van kennis

over de verschillende vaktherapeutische beroepen binnen de diverse werkvelden. Daarnaast wil het Tijdschrift aanzetten tot kritische discussie. Aan de orde komen bijdragen over vaktherapie in engere zin. Ook relevante theoretische bijdragen of onderzoeken op andere gebieden dan vaktherapie worden geplaatst. Daarnaast biedt het Tijdschrift voor vaktherapie ruimte voor artikelen over de inhoud en positie van de vaktherapeutische beroepen, opleidingen, buitenlandse ontwikkelingen en recent verschenen literatuur.

Uitgever

Het Tijdschrift voor vaktherapie is een uitgave van de FVB (Federatie Vaktherapeutische Beroepen). Hierbij zijn aangesloten: Nederlandse Vereniging voor Beeldende therapie; Nederlandse Vereniging voor Danstherapie; Nederlandse Vereniging voor Dramatherapie; Nederlandse Vereniging voor Muziektherapie; Nederlandse Vereniging voor Psychomotorische therapie; Nederlandse Vereniging voor Psychomotorische Kindertherapie; Nederlandse Vereniging van Speltherapeuten.

Ontwerp

Ontwerpburo Suggestie & Illusie

Hoofdredactie

Angélique de Waard, Corinne van Scheppingen, Susanne van der Lugt (bladcoördinator)

Redactieraad

Jooske van Busschbach, Suzanne Haeyen, Artur Jaschke, Martine Noordegraaf, Eva Prick, Gerben Roefs, Céline Schweizer

Abonnement

Leden van de beroepsverenigingen ontvangen het tijdschrift gratis. Geïnteresseerden kunnen zich abonneren op het Tijdschrift voor vaktherapie. Zie fvb.vaktherapie.nl/abonnee-worden.

Redactie-adres

FVB

T.a.v. Tijdschrift voor vaktherapie

Faveling 253, 3524 BN Utrecht

T: (030) 28 00 432

E: tijdschrift@vaktherapie.nl

Kopij

Richtlijnen voor kopij kunt u op de website vinden: fvb.vaktherapie.nl/richtlijnen-voor-bijdragen. Kopij of een idee voor een bijdrage kunt u mailen aan tijdschrift@vaktherapie.nl.

De redactie doet haar uiterste best artikelen op kwaliteit, verantwoording en bruikbaarheid te toetsen. Zij is echter niet aansprakelijk op de inhoud.

